

## Зарубіжна література. 6 клас. 03.09.24.

**Тема уроку:** Специфіка художньої літератури як виду мистецтва, її подібність і відмінність від інших видів мистецтва. Художній образ, особливості його сприйняття. Роль перекладачів і перекладачок у залученні українських читачів/читачок до скарбниці світової літератури.

**Мета уроку:** дати поняття про художній образ, початкові поняття про традиційний образ, вічний образ; на основі прикладів різних видів мистецтва показати вічні образи в літературі й мистецтві, особливості зображення одного й того самого образу в різних видах мистецтва, провести паралелі між традиційними образами українського і зарубіжного фольклору; розвивати навички зв'язного усного мовлення; виховувати шанобливе ставлення до літератури.

### Основний зміст уроку

#### Організаційний момент, створення психологічної атмосфери уроку

#### Актуалізація опорних знань, чуттєвого досвіду

##### *Повторення вивченого у 5 класі*

##### 1. *Бесіда*

- Які з вивчених протягом минулого року творів зарубіжної літератури ви порадили б обов'язково прочитати п'ятикласникам?

##### 2. *Гра «Хто швидше»*

Відновити назви вивчених казок

- Фарбований мізинчик
- Третя подорож Маляна
- Іссумбосі, або Хлопчик-шакал
- Пані Зірка
- Пензлик Синдбада
- Хлопчик-метелиця

Вкажіть відповідність: автор та назва його твору

Автор	Назва твору
Льюїс Керролл	Пригоди Тома Сойєра
Елеонор Портер	Лобо - володар Курумпо
Марк Твен	Чарлі-шоколадна фабрика
Ернест Сетон-Томпсон	Полліанна
Роальд Дал	Аліса в Країні Див

Охарактеризуйте персонаж, назвавши його найбільш характерні риси:

Полліанна, Віллі Вонка, Королева, Суботик.

- Хто із героїв є головним, хто – другорядним, позитивним-негативним?

## **Підготовка учнів до сприйняття нового матеріалу**

### **Оголошення теми уроку, формулювання учнями очікуваних результатів**

#### **Постановка навчальної проблеми:**

Давні греки вважали, що мистецтво очищає душу людини від зла, робить її добрішою. Чи згодні ви з цим твердженням?

#### **Засвоєння навчального матеріалу**

Бесіда:

- Які види мистецтва ви знаєте?
- Мистецтво здатне звільнити людину від негативних емоцій зі стресовими переживаннями, перенести її в інший світ звуків, кольорів, музики, фантазії, звільнити від втоми і напруги. Кожний з видів мистецтва освоює ту чи іншу сторону багатогранного людського буття і йому притаманна своя специфічна художньо-образна мова. твори впливають не лише на розум, але й на почуття. Почуття, які викликають твори мистецтва, називаються естетичними. Те, наскільки цікаво зображено в художньому творі естетичне, залежить від таланту митця.

Визначте, якому виду мистецтва притаманні риси:

- мистецтво проєктувати та зводити будинки
- побудова об'ємних фігур, постановка їх у просторі, передача поз, жестів, вибір пропорцій, фактури тощо.
- головними засобами виразності є колір, колорит (цілісна система співвідношення тонів та відтінків кольору), світлотінь, лінія
- специфічним засобом виразності є сценічна дія, що виникає у процесі гри актора перед публікою
- мистецтво слова - особливий вид мистецтва, у якому носієм образності виступає мова

*Учитель* : Ще давні греки говорили, що література - це творче відображення дійсності в картинах і образах, створених засобами мови. Таке відображення має і пізнавальне, і виховне, і естетичне значення.

Пригадайте, хто є автором вірша? Які образи є у вірші? ( пісенька весни, дім, сад, квіти, троянда)

- Задзвени із глибини  
Тихої печалі,

Мила пісенько весни, -  
Линь все далі й далі!  
Линь, дзвени, знайди той дім,  
В квітах сад зелений,  
І троянду перед ним  
Привітай від мене.

( вірш Г.Гейне, переклад Л.Первомайського)

- Що дозволяють нам відчувати ці образи?( передають почуття автора, його мрію побачити рідний дім, батьківщину)

Запис у зошит визначення поняття «художній образ»- особлива форма естетичного освоєння світу, при якій зберігається його предметно-чуттєвий характер, його цілісність, життєвість, конкретність, на відміну від наукового пізнання, що подається в формі абстрактних понять.

*Учитель.* На рівні походження розрізняють дві великі групи художніх образів: авторські та традиційні.

*Авторські образи*, як це видно із самої назви, народжуються у творчій уяві автора. Вони виростають із суб'єктивного бачення світу художником, з його особистої оцінки зображуваних подій, явищ або фактів. Авторські образи близькі читачеві своєю реальною, людською природою. Будь-хто може сказати: «Так, я бачив (пережив, відчув) щось подібне ».

*Традиційні образи* запозичуються зі скарбниці світової культури. Вони відображають вічні істини колективного досвіду людей в різних сферах життя (релігійної, філософської, соціальної).

Традиційний образ - це образ, який постійно зустрічається у фольклорі, уособлюючи якісь певні риси характеру, якості, типові для життя ситуації (зло, добро, працьовитість, мужність, героїзм, тощо)

### **Завдання:**

Назвіть традиційні образи, які зустрічались вам під час вивчення фольклорних творів зарубіжної та української літератури у 5 класі, заповніть таблицю:

Риси героїв	Зарубіжна література	Українська література
добро		
зло		
працьовитість		
мужність		

*Учитель.* У зарубіжній літературі є твори, значення яких неможливо перебільшити, тому що в них створені образи, які надихають на творчість митців різних жанрів,

хвилюють кожне покоління людей. Ці образи отримали назву «вічні образи», бо вони є носіями рис, які завжди притаманні людині та порушують корінні проблеми людського буття. Вічні образи — літературні персонажі, які отримали багатократне втілення у мистецтві різних країн, різних епох. Традиційно вічними образами вважають міфологічних, біблійних, а також легендарних персонажів (Наполеон, Жанна д'Арк), якщо ці образи використовувалися у літературних творах.

**Запис визначення :** вічний образ — образ, який виходить за межі одного літературного твору, оскільки має загальнолюдське значення.

**Завдання :** назвіть приклади вічних образів з прочитаних літературних творів знайомих видів мистецтва

**Учитель:** Види мистецтва не є ізольованими, вони контактують між собою, взаємодоповнюють один одного, широко й усебічно розкриваючи життя людини, глибини її душі. Кожен вид вносить до скарбниці світової художньої культури щось своє, нове, оригінальне. Зокрема літературні сюжети часто кладуть в основу багатьох творів інших видів мистецтва — живопису, скульптури, театру, балету, опери, музики, кіно. Однак кожен має свою *специфіку зображення одного й того самого образу в літературі та інших видах мистецтва*

Аналіз образу Поліанни у літературі, скульптурі, кіномистецтві.

### **Закріплення вивченого**

#### **Бесіда.**

Протягом літа ви прочитали художні твори, які будуть вивчатися у 6 класі.

- Розкажіть про ті з них, що найбільше вам сподобались.
- Чи можна когось із героїв назвати «вічними образами»? Чому?

#### **Інтерактивна вправа «Займи позицію: так/ні».**

Сьогодні на уроці ми говорили про різні види мистецтва. На вашу думку, чи можна виділити головні і другорядні види мистецтва?

#### **Домашнє завдання**

- прочитати вступну статтю підручника, с.3-15;
- підготувати усно відповіді на питання с.15-16 №1-4, письмово-с.16 №5;
- 10-12 б.: підготувати усне висловлювання «Література для мене – це...